

از مهم ترین مسابقات تلویزیونی دهه ۸۰ می توان
به چند سری مسابقه «مردان آهنین» اشاره کرد که چهره هایی
مثل فرامرز خوندگاه، برادران فاطمی و برادران قرایی را
به ستاره هایی مشهور تبدیل کرد. این سری مسابقه
پس از نزدیک به یک دهه اوج، با برخی حواشی پایان یافت

تجربیات شاخص در این زمینه است که همچنان از تلویزیون پخش می شود و برای بسیاری از مخاطبان خاطره انگیز است. در ادامه «مسابقه بزرگ» با اجرای کاظم احمدزاده و محمد حسینی که محصول شبکه تازه تاسیس تهران بود و همچنین مسابقه «تلاش» که با اجرای چهره هایی چون محسن قصابیان و زنده یاد حسین عرفانی پخش شد، از دیگر مسابقات شاخص این دهه است که صرفاً مبتنی بر اطلاعات عمومی نبود. در این دهه، دو مسابقه خاطره انگیز «مسابقه هفته» با اجرای زنده یاد ایرج نوذری و «راز سب» با اجرای فرهاد جم و مهسا مهجور نیز از تلویزیون پخش شد. از سال های انتهایی دهه ۷۰ نیز پای مسابقات تلفنی به تلویزیون باز شد که برای حدود یک دهه، بسیار محبوب بودند. بهمن هاشمی از ستاره های این مسابقات بود. دهه ۷۰ را می توان بهار مسابقات تلویزیونی ایرانی نامید که این ژانر برنامه سازی از جنبه تنوع و محبوبیت در اوج قرار داشت.

آغاز رئالیتی شوها و نمایش خانگی

در دهه ۹۰ یک تغییر مهم در عرصه مسابقات تلویزیونی در ایران رخ داد. برای اولین بار ژانر رئالیتی شو به کشور ما رسید. ژانر رئالیتی شو که پس از مدتی در ایران به «مستند مسابقه» تغییر عنوان یافت، با «شام ایرانی» و «سرزمین دانایی» به دو سبک و سیاق متفاوت آغاز شد و بعد با آثار تماشایی چون «خانه ما» و «فرمانده» ادامه پیدا کرد. در سال های اخیر همچنین «مافا» و «چهار سه دو یک» نیز تماشاگران بسیاری یافته اند. در این میان چند مسابقه استعدادیابی هم به آنتن رسید که به جز «عصر جدید»، باقی چندان توفیقی کسب نکردند. مسابقات اطلاعات عمومی نیز با شمایی تازه به آنتن اضافه شدند که شاخص ترین آنها «برنده باش»، «پنج ستاره» و «ایران» بودند و حالا «دورهمی» جایگزین این آثار شده است.

استعدادیابی های پر بیننده

در سال های اخیر محدود مسابقات تلویزیونی از مرز ۵۰ درصد مخاطب عبور کرده و توانسته موجی از توجهات را در جامعه به خود جلب کند. نخستین مورد، چند سری مسابقه بزرگی بود که در برنامه پر بیننده «خندوانه» روی آنتن رفت؛ یک سری «خنداننده برتر» و تا به حال دو سری «خنداننده شو». مسابقات خندوانه ای یاد و خاطره مسابقات پر بیننده دهه ۷۰ را زنده کرد و مفهوم استعداد کمدی را به جامعه شناساند. مسابقه تلویزیونی عصر جدید نیز به یک اتفاق تازه در تلویزیون تبدیل شد و قله ای در ساخت مسابقات تلویزیونی بزرگ ایجاد کرد که احتمالاً تا مدت ها جز خودش رقیب دیگری نخواهد داشت. عصر جدید و خندوانه که هر کدام چندین ستاره را به دنیای هنر معرفی کردند، مخاطبان را در انتظار سری تازه خود می بیند و احتمالاً در سال جاری با فصل سوم به سیما باز خواهند گشت.

نگاهی به تاریخچه ساخت مسابقات تلویزیونی

حالا بازی، شادی، خنده!

ریات مسابقه دورهمی و مهراون مدیری ۲ عنصر جذابیت برنامه

مسابقات متعدد و متنوعی که این روزها در شبکه های مختلف تلویزیون روی آنتن می رود، عقبه ای طولانی تر از آن چیزی دارد که به نظر می رسد. بیشتر از هشت دهه از پخش نخستین مسابقات تاریخ تلویزیون می گذرد و در این فاصله، فرم این دست برنامه ها، تغییرات فراوانی به خود دیده است. در فرنگ که خاستگاه صنعت برنامه سازی تلویزیونی شمرده می شود، یکی از دسته های مهم میان برنامه های بدون فیلمنامه (Non-Scripted TV Programs) همین مسابقات است که در فرم های بسیار متنوعی ساخته می شود، محبوبیت فراوانی دارد و ساعات زیادی از زمان شبکه های تلویزیون را به خود اختصاص داده است.

مصطفی قاسمیان
روزنامه نگار

شروع از بی بی سی

در سال ۱۹۳۸ و تنها یک دهه پس از سربرآوردن اولین شبکه های تلویزیونی تاریخ، نخستین مسابقه تلویزیونی پخش شد؛ مسابقه ای زنده در شبکه بی بی سی که به هجی کردن واژه ها اختصاص داشت و تنها ۳۰-۱۵ دقیقه به طول می انجامید. از این زمان تا انتهای دهه ۵۰ میلادی، مسابقات تلویزیونی بی شماری تولید شد که به دلیل وضوح پایین تصویر و محدودیت های تولید، عموماً ساخت ساده ای داشت و به سوال و جواب های مختلف محدود می شد.

جالب است بدانید یکی از ژانرهای نخستین مسابقات تلویزیونی، مسابقه ۲۰ سوالی با حضور سلبریتی ها بوده است. در اواخر دهه ۵۰ میلادی و زمانی که هنوز پای مسابقات تلویزیونی به ایران باز نشده بود، یک رسوایی عجیب دامن سازندگان مسابقات سوال و جوابی (Quiz Show) آمریکایی را گرفت؛ وقتی مشخص شد تهیه کنندگان برای آن که خروجی مسابقه جذاب و به قول خودشان عادلانه باشد، راهنمایی هایی به بعضی شرکت کنندگان می رسانند! این ماجرا باعث شد پرونده مسابقات سوال و جوابی تا مدتی بسته شود.

مسابقات تلویزیونی در ایران

در ابتدای دهه ۴۰ خورشیدی (نیمه دهه ۶۰ میلادی) مسابقات تلویزیونی برای اولین بار به ایران رسید. گفته می شود مسابقه ای با عنوان «نقاب سیاه» نخستین مسابقه تلویزیونی ایرانی است که در سال ۱۳۴۰ پخش می شد. از همان زمان تا سال های دهه ۷۰ شمسی، ژانر

غالب مسابقات تلویزیونی ایرانی، مسابقه اطلاعات عمومی بود. این گونه البته هیچ گاه از بین نرفت و تا امروز، برنامه های پرشماری با تکیه بر اطلاعات عمومی شرکت کنندگان ساخته شده است. در عین حال یکی از اولین تجربیات مسابقه تلویزیونی غیر سوال و جوابی در ایران، در نیمه دوم دهه ۶۰ و با بخش هایی از برنامه ترکیبی «هوشیار و بیدار» رخ داد.

تنوع مسابقات در دهه ۷۰

از اوایل دهه ۷۰ شمسی و به موازات پیشرفت شرایط تولید و همچنین افزایش تعداد شبکه ها، تغییراتی در ساختار مسابقات تلویزیونی در ایران رخ داد که از مهم ترین آن می توان به افزایش تحرک شرکت کنندگان در استودیو اشاره کرد. «مسابقه محله» با اجرای مسعود روشن پژوه از اولین

مساله چندوجهی کپی سازی

در این میان اتفاقی که به تدریج در مسابقات تلویزیونی ما نمایان و دامنه دار شده، کپی بودن مسابقات از نمونه های موفق خارج از کشور است. این امر همواره واکنش های متناقضی را در میان مخاطبان برانگیخته است؛ چرا که از سویی شمار زیادی از پر بیننده ترین مسابقات تلویزیونی ما کپی نمونه های خارجی است و از سوی دیگر، خطر این تلقی به وجود می آید که برنامه سازان ما قادر به تولید مسابقات خلاقانه نیستند و حتماً باید از روی دست خارجی ها کپی کنند. این تلقی می تواند در عین حال که اعتماد به نفس برنامه سازان را برای ارائه طرح های نو و خلاقانه می گیرد، مدیران سیما را نیز در میدان دادن به ایده های جدید، دست به عصا کند. بعلاوه بعضی از برنامه های خارجی که عموماً نمونه نخست آنها آمریکایی است، دارای نوعی پیوست فرهنگی است که تولید نمونه داخلی آن را با اقتضائات فرهنگی ایرانی، مشکل و گاه ناممکن می کند.

کارت و برگ سبز خودرو پراید جی تی ایکس آی
مدل ۱۳۸۷ به رنگ سفید شماره انتظامی
ایران ۲۴-۸۱۶۹۴ شماره موتور ۲۲۷۸۷۶۵
شماره شاسی S1412286426596 به نام
عبدالرحیم نزار تیان نژاد مفقود گردیده
و فاقد اعتبار است.